

Titulació	Tipus	Curs
Egiptologia	OB	1

Professor/a de contacte

Nom: Jose Lull García

Correu electrònic: jose.lull@uab.cat

Equip docent

Miguel Carceller Sindreu

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

No hi ha prerequisits.

Objectius

El mòdul té com a objectiu general apropar l'estudiant als continguts següents, de manera crítica i sempre a partir de l'anàlisi directa de les fonts textuais, iconogràfiques i arqueològiques i de la lectura de bibliografia especialitzada i actualitzada.

1) Geografia i geologia descriptiva de l'antic Egipte.

2) Arqueologia descriptiva de l'antic Egipte: materials, tècniques, jaciments, urbanisme, arquitectura en tovet, arquitectura en pedra, arqueologia funerària, cultura material (ceràmica, indústria lítica, metal·lúrgia, objectes de la vida quotidiana, objectes d'aixovar funerari: tipologies i cronologies).

3) Història de l'art egipci (estatuària, pintura i relleu) i tècniques per a la interpretació i datació de l'obra d'art egípcia.

Competències

- Actuar d'una manera creativa i original amb solidaritat i esperit de col·laboració científica.
- Analitzar críticament una problemàtica científica determinada en base a fonts històriques i culturals.

- Descriure, interpretar i datar un jaciment arqueològic, una edificació o un artefacte de l'antic Egipte.
- Descriure la geografia física i humana, la geologia, els recursos naturals i la climatologia d'Egipte des de l'inici de l'Holocè fins als nostres dies.
- Explicar, valorar i datar una obra d'art egípcia (pintura, escultura, relleu i art moble) en el seu context històric, sociològic i cultural.
- Fonamentar l'epistemologia i la metodologia de la historiografia egiptològica i valorar les diferents corrents historiogràfiques pròpies de la disciplina.
- Posseir i comprendre coneixements que aporta una base o oportunitat de ser originals en el desenvolupament i/o aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.
- Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Reconèixer i valorar problemàtiques sociològiques o ecològiques com el gènere, l'alteritat, la multiculturalitat, la identitat, l'estrangeria o les relacions entre les societats humanes i el medi, responent a les inquietuds de la societat del nostre temps.
- Treballar en equip amb especial sensibilitat per la interdisciplinarietat.
- Valorar la qualitat, l'autoexigència, el rigor, la responsabilitat i el compromís social, tant en la formació com en el treball científic i divulgatiu.

Resultats d'aprenentatge

1. Actuar d'una manera creativa i original amb solidaritat i esperit de col·laboració científica.
2. Analitzar críticament una problemàtica científica determinada en base a fonts històriques i culturals.
3. Analitzar des d'un punt de vista formal, funcional i simbòlic-cultural la iconografia egípcia.
4. Datar, descriure i interpretar un jaciment arqueològic egipci (funerari, urbà, militar ...) o un artefacte (ceràmica, indústria lítica, metal·lúrgia, materials de construcció, objectes quotidians ...).
5. Descriure la història de l'arqueologia egípcia i identificar les missions i treballs més importants amb especial atenció a les intervencions espanyoles.
6. Descriure l'arqueologia funerària egípcia en totes les seves dimensions: tombes, aixovars, processos tecnològics, processos rituals.
7. Descriure les tècniques, estructures i, eventualment, significats simbòlics de l'arquitectura egípcia en tova (palaus, habitatges, fortalises), en pedra (piràmides, temples, tombes) i hipogea (tombes), així com els patrons d'assentament i l'urbanisme .
8. Explicar el desenvolupament històric de l'estatuària, la pintura i el relleu egipcis des dels orígens fins a l'Època Grecoromana.
9. Posseir i comprendre coneixements que aporta una base o oportunitat de ser originals en el desenvolupament i/o aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.
10. Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
11. Reconèixer i analitzar materials, indústries i tècniques empleats o desenvolupats pels antics egipcis, amb vistes a comprendre el seu control i explotació del medi i les seves construccions urbanes i monumentals.
12. Reconèixer i valorar problemàtiques sociològiques o ecològiques com el gènere, l'alteritat, la multiculturalitat, la identitat, l'estrangeria o les relacions entre les societats humanes i el medi, responent a les inquietuds de la societat del nostre temps.
13. Reflexionar sobre la problemàtica de l'artista i l'obra d'art a l'antic Egipte.
14. Treballar en equip amb especial sensibilitat per la interdisciplinarietat.
15. Valorar la qualitat, l'autoexigència, el rigor, la responsabilitat i el compromís social, tant en la formació com en el treball científic i divulgatiu.

Continguts

Aquest mòdul consta de dues matèries:

1) Art egipci (primer semestre)

2) Arqueologia egípcia (segon semestre)

MATÈRIA 1: ART EGIPCI

1. Introducció a l'art egipci
2. L'art del Predinàstic
3. L'art de l'Època Tinita
4. L'art del Regne Antic i Primer Període Intermedi
5. L'art del Regne Mitjà i Segon Període Intermedi
6. L'art del Regne Nou I (din. XVIII: primera meitat)
7. L'art del Regne Nou II (din. XVIII: segona meitat)
8. L'art del Regne Nou III (dins de. XIX-XX)

MATÈRIA 2: ARQUEOLOGIA EGÍPCIA

1. Qüestions entorn de la cronologia absoluta i cronologia relativa
2. Introducció a la geologia d'Egipte. Zones mineres i pedreres
3. Construcció. Transport de blocs, preparatius i obra.
4. Arquitectura de l'arqueologia funerària. Exemples de complexos reals i privats
5. Fortaleses egípcies
6. poblaments i centres urbans
7. Temples egipcis
8. Tipologia de sarcòfags, taüts, ushebtis, escarabeus i altres materials

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes presencials teòriques i pràctiques amb suport de les TIC	80	3,2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15
Exàmens	10	0,4	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13
Tipus: Supervisades			
Tutories, seminaris, intervencions i exposicions a classe	15	0,6	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15
Tipus: Autònomes			
Estudi i treball personal de l'alumne	145	5,8	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15

Especificació de en què consisteix l'ACTIVITAT AUTÒNOMA DE L'ALUMNE

a) Estudi (estudiar es aquell procés o conjunt d'activitats personals o grupals que condueixen a saber coses i a poder explicar-les de manera coherent i ordenada, oralment o per escrit).

b) Treball personal: lectura crítica de bibliografia; realització de treballs i pràctiques; preparació d'exposicions a classe, seminaris i debats; exercicis d'anàlisi de fonts textuais; exercicis d'interpretació de fonts iconogràfiques i arqueològiques; estudis de cas; portar al dia la carpeta de l'estudiant; preparació d'exàmens.

Important: La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè els alumnes completin les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Exàmens	70%	0	0	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13
Participació activa a tutories i seminaris i intervencions a classe	10%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15
Treballs individuals o en grup amb eventual exposició a classe	20%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15

Sistema d'avaluació del mòdul

Cadascuna de les dues matèries que componen el mòdul s'avalua de manera independent. La nota final del mòdul resulta de la mitjana aritmètica de les notes finals de les dues matèries.

Per superar el mòdul cal superar l'avaluació de les dues matèries que el componen.

A la taula, no s'especifiquen les hores de dedicació a cada activitat perquè poden variar d'un estudiant a un altre. Les hores totals aproximades de treball personal de l'estudiant s'especifiquen a la taula de la secció de "Metodologia".

L'avaluació consistirà en tres tipus d'activitats:

1) Exàmens (vegeu secció "Continguts"). Excepte per causes justificades, els estudiants de la modalitat virtual realitzaran els exàmens en sincronia amb els estudiants de la modalitat presencial, en connexió per Microsoft Teams i amb la càmera activada. Quan això no els sigui possible, acordaran amb el professor el dia i l'hora de realització de l'examen, que seran el més propers possible als de l'examen original.

2) Intervencions i presentacions a classe; participació activa a tutories i seminaris.

3) Treballs individuals o en grup.

En cas que algunes d'aquestes proves no es puguin fer presencialment per raons sanitàries s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Microsoft Teams. El professor vetllarà per assegurar-se l'accés de l'alumnat a aquests recursos o li oferirà altres recursos alternatius que estiguin al seu abast.

En el moment de realització de cada activitat avaluativa, el professor o professora informará l'alumnat (Moodle) del procediment i la data de revisió de les qualificacions.

Pel que fa a les recuperacions d'exàmens, el professor acordarà amb els estudiants les dates, que hauran d'estar compreses dins del mes següent a la realització de l'examen original. Podran presentar-se a la recuperació també aquells estudiants que, tot i haver aprovat un examen, desitgin pujar nota. En principi, els treballs i activitats que l'estudiant realitza autònomament no estan subjectes a recuperació.

L'estudiant rebrà la qualificació de "No avaluable" sempre que no hagi lliurat més del 1/3 parts de les activitats d'avaluació.

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Aquest mòdul preveu el sistema d'avaluació única

1) Exàmens (70%)

2) Treballs individuals (30%)

S'aplicarà el mateix sistema de recuperació que per l'avaluació continuada.

Intel·ligència Artificial (IA)

En aquestes assignatures, no es permet l'ús de tecnologies d'Intel·ligència Artificial (IA) en cap de les seves fases. Qualsevol treball que inclogui fragments generats amb IA serà considerat una falta d'honestedat acadèmica i comporta que l'activitat s'avalui amb un 0 i no es pugui recuperar, o sancions majors en casos de gravetat.

Bibliografia

MATÈRIA 1: ART EGIPCI

Bibliografia bàsica

ALDRED, Cyril. 1993. Arte egipcio en el tiempo de los faraones 3100-320 a. de C. El mundo del arte 18.

Barcelona: Destino (ed. original: 1980. London: Thames & Hudson).

ALEGRE GARCÍA, Susana. 2013. Arte en el antiguo Egipto. Claves para su interpretación. Cuenca:

Alderabán.

DAVIS, Whitney Vivian. 1989. The Canonical Tradition in Ancient Egyptian Art. Cambridge-New York-Port Chester-Melbourne-Sydney: Cambridge University Press.

DONADONI, Sergio. 2001. El arte egipcio. Fundamentos 160. Madrid: Istmo (ed. original: 1981. Torino:

Unione Tipografica-Editrice Torinese).

ESTRADA LAZA, Fernando. 2012. Entender y amar el arte egipcio. Barcelona: Crítica.

FISCHER, Henry. 1986. L'écriture et l'art de l'Égypte ancienne. Paris: Presses universitaires de France.

HARTWIG, Melinda (ed.) 2015. A Companion to Ancient Egyptian Art. Chichester: Wiley-Blackwell.

LALOUETTE, Claire. 1996. L'art figuratif dans l'Égypte pharaonique. Peintures et sculptures. Champs 326.

Paris: Flammarion.

MANNICHE, Lise. 1997. El arte egipcio. Alianza forma 141. Madrid: Alianza (ed. original: 1994. Paris:

Flammarion).

- MICHALOWSKI, Kazimierz. 1991. El arte del antiguo Egipto. Madrid: Akal (ed. original: 1968. Paris: Éditions Lucien Mazenod).
- MOLINERO POLO, Miguel Ángel; SOLA ANTEQUERA, Domingo (coords.) 2000. Arte y sociedad del Egipto antiguo. Ensayos 171. Madrid: Encuentro.
- ROBINS, Gay. 1994. Proportion and Style in Ancient Egyptian Art. London: Thames & Hudson.
- ROBINS, Gay, 2008. The Art of Ancient Egypt. London: British Museum (ed. original: 1997).
- SCHÄFER, Heinrich, 1986. Principles of Egyptian Art. Oxford: Griffith Institute (ed. original: 1919. Leipzig: J. C. Hinrichs).
- SMITH, William Stevenson. 2008. Arte y arquitectura del antiguo Egipto. Madrid: Cátedra (ed. original: 1958. Harmondsworth: Penguin Books).
- VALDESOGO MARTÍN, María Rosa. 2011. El arte egipcio. Cómo interpretar y comprender la obra plástica del antiguo Egipto. Madrid: Dilema.
- WILKINSON, Richard. 2003. Magia y símbolo en el arte egipcio. Alianza forma 148. Madrid: Alianza (ed. original: 1994. London: Thames & Hudson).
- WILKINSON, Richard. 2004. Cómo leer el arte egipcio. Guía de jeroglíficos del antiguo Egipto. Barcelona: Crítica (ed. original: 1992. London: Thames & Hudson).
- ZIEGLER, Christiane; BOVOT, Jean-Luc. 2001. Art et archéologie. L'Égypte ancienne. Paris: École du Louvre-Réunion des musées nationaux-La Documentation française.

MATÈRIA 2: ARQUEOLOGIA EGÍPCIA

Bibliografia bàsica

- ANDREWS, Carol. 1994. *Amulets of Ancient Egypt*. London: British Museum Press.
- DODSON, Aidan.; IKRAM, Salima. 1998. *The Mummy in Ancient Egypt: Equipping the Dead for Eternity*. London: Thames & Hudson.
- KEMP, Barry J. 1992. *El antiguo Egipto. Anatomía de una civilización*. Barcelona: Crítica [1989].
- KLEMM, Dietrich; KLEMM, Rosemarie. 2011. The building stones of ancient Egypt - a gift of its geology, *African Earth Sciences* 33, 631-642.
- LEHNER, Mark. 1997. *The Complete Pyramids*. London: Thames & Hudson.
- LULL, José. 2020. La astronomía como fuente de la cronología absoluta. El caso del antiguo Egipto, *Astronomía* 247.
- REEVES, Nicholas; WILKINSON, Richard. 1996. *The Complete Valley of the Kings*. London: Thames & Hudson.
- SNAPE, Steven. 2014. *The Complete Cities of Ancient Egypt*. London: Thames & Hudson.

SULLIVAN, Elaine. 2008, *Construction Methods and Building Materials*. On Digital Karnak, Los Angeles: UCLA.

VOGEL, Carola. 2010. *The Fortifications of Ancient Egypt 3000-1780 BC*, Oxford: Oxpreny.

WILKINSON, Richard H. 2002. *Los templos del antiguo Egipto*. Barcelona: Thames & Hudson

Bibliografia complementària

ARNOLD, Dieter. 1991. *Building in Egypt: Pharaonic Stone Masonry*. Oxford-New York: Oxford University Press.

ARNOLD, Dieter. 2003. *The Encyclopaedia of Ancient Egyptian Architecture*. Princeton, N.J. : Princeton University Press.

BAINES, John; MÁLEK, Jaromir. 2000. *Atlas cultural de Egipto. Dioses, templos y faraones*. Barcelona: Óptima.

BAQUÉ, Lucas. 1996. *Las ciudades de las pirámides en el antiguo Egipto*. Barcelona: Mizar.

BARD, Kathryn A. 1999. *Encyclopaedia of the Archaeology of Ancient Egypt*. Hoboken: Taylor & Francis Ltd.

BARD, Kathryn A. 2015. *An Introduction to the Archaeology of Ancient Egypt*. Hoboken: Wiley-Blackwell.

BAUD, Michel. 1997. Balat/Ayn-Asil, oasis de Dakhla, la ville de la deuxième période intermédiaire. *BIFAO* 97, 19-34

BELMONTE, Juan A.; LULL, José. 2023. *Astronomy of Ancient Egypt: A Cultural Perspective*. New York: Springer.

BIETAK, Manfred. 1979. Urban Archaeology and the 'Town Problem'. In K. Weeks (ed.), *Egyptology and the Social Sciences* (pp. 97-144). Cairo: American University in Cairo Press.

CASTEL, Georges. 1980. *Deir el-Médineh*, FIFAO 12. Le Caire: IFAO.

CLARKE, Somers. 1916. Ancient Egyptian Frontier Fortresses. *JEA* 3, 155-180.

CLARKE, Somers; ENGELBACH, Reginald. 1990. *Ancient Egyptian Construction and Architecture*. London: Dover Publications.

DODSON, Aidan. 1991. *Egyptian Rock-cut Tombs*, Shire Egyptology 14. Aylesbury: Shire Publications.

DODSON, Aidan; IKRAM, Salima. 2008. *The Tomb in Ancient Egypt: Royal and Private Sepulchres from the Early Dynastic Period to the Romans*. London: Thames & Hudson.

EMERY, Walter B.; MILLARD, Alan; SMITH, H. S. 1979. *The Fortress of Buhen: The Archaeological Report*. London: Egypt Exploration Society.

HALL, Rosalind M. 1986. *Egyptian Textiles*. Shire Egyptology 4. Aylesbury: Shire Publications.

HASSAN, Fekri A. 1993. Town and village in ancient Egypt: ecology, society and urbanization. In T. SHAW, P. J. J. SINCLAIR, B. ANDAH, A. OKPOKO (eds.), *The Archaeology of Africa: food, metals and towns* (pp. 551-569). London: Taylor and Francis.

HELCK, Wolfgang. 1957. Bemerkungen zu den Pyramidstädten im Alten Reich. *MDAIK* 15, 91-111.

IKRAM, Salima. 2003. *Death and Burial in Ancient Egypt*, Cairo: American University in Cairo Press.

- ISSAWI, B.; MCCAULEY, J. F. 1992. The Cenozoic Rivers of Egypt: The Nile Problem, in R. Friedman, B. Adams (eds.), *The Followers of Horus. Studies dedicated to Michael Allen Hoffman. Oxbow Monograph* 20. (pp. 121-138). Oxford: Oxbow Books.
- KAMPP, Friederike. 1996. *Die thebanische Nekropole. Zum Wandel des Grabgedankens von der XVIII. bis zur XX. Dynastie*. Theben 13. Mainz: Philipp von Zabern.
- KEMP, Barry. 2012. *The City of Akhenaten and Nefertiti. Amarna and its People*. London: Thames & Hudson.
- KLEMM, Rosemarie; KLEMM, Dietrich. 2008. *Stones and Quarries in Ancient Egypt*. London: British Museum Press.
- KILLEN, Geoffrey. 1994. *Egyptian Woodworking and Furniture*. Shire Egyptology 21. Aylesbury: Shire Publications.
- KURTH, Dieter. 2004. *The Temple of Edfu. A Guide by an Ancient Egyptian Priest*. Cairo: American University in Cairo Press.
- LEHNER, Mark. 2002. The Pyramid Age Settlement of the Southern Mount at Giza. *JARCE* 39, 27-74.
- LUCAS, Alfred. 1962. *Ancient Egyptian Materials and Industries*, London: E. Arnold & Co.
- LULL, José. 2004. *La astronomía en el antiguo Egipto*. Publicacions de la Universitat de València: Valencia.
- LULL, José. 2002. *Las tumbas reales egipcias del Tercer Período Intermedio*. Oxford: Archaeopress.
- LULL, José. 2007. Algunas pistas sobre los enterramientos reales de los saítas y últimos reyes indígenas durante las dinastías XXVI-XXX. *BAEDE* 17, 105-122.
- MARCHAND, Sylvie; SOUKIASSIAN, Georges. 2010. *Balat VIII. Un habitat de la XIII dynastie - 2 Période Intermédiaire à Ayn Asil*. FIFAO 59. Le Caire: IFAO.
- NICHOLSON, Paul T. 1993. *Egyptian Faience and Glass*. Shire Egyptology 18. Aylesbury: Shire Publications.
- NICHOLSON, Paul T.; SHAW, Ian (eds.). 2000. *Ancient Egyptian Materials and Technology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- PARRA, José M. 2008. Historia de las pirámides de Egipto. Madrid: Ed. Complutense. [1997]
- SAMPSELL, B. M. 2003. *A Traveler's Guide to the Geology of Egypt*. Cairo: American University in Cairo Press.
- SCHEEL, Bernd. 1989. *Egyptian Metalworking and Tools*. Shire Egyptology 13. Aylesbury: Shire Publications.
- SIDEBOTHAM, Steven E.; HENSE, M.; NOUWENS, H. M. 2008. *The Red Land. The Illustrated Archaeology of Egypt's Eastern Desert*. Cairo: American University in Cairo Press.
- SHAFER, Byron E.; ARNOLD, Dieter. 1997. *Temples of Ancient Egypt*. Ithaca: Cornell University Press.
- SMOLÁRIKOVÁ, Květa. 2008. *Saite Forts in Egypt*. Praha: Czech Institute of Egyptology.- SOLIMAN, R. 2009. *Old and Middle Kingdom Theban Tombs*. London: Golden House.
- SNAPE, Steven. 1996. *Egyptian Temples*, Shire Egyptology 24. Aylesbury: Shire Publications.
- SPENCER, A. Jeffrey. 1979. *Brick Architecture in Ancient Egypt*. Warminster: Aris & Phillips.
- STADELMANN, Rainer. 1981. La ville de pyramide à l'ancien empire. *RdÉ* 33, 67-77.
- STADELMANN, Rainer. 1997. *Die ägyptischen Pyramiden. Vom Ziegelbau zum Weltwunder*. Mainz: Philipp von Zabern.

TAVARES, Ana. 2011. Village, town and barracks: a fourth dynasty settlement at Heit el-Ghurab, Giza. In Nigel STRUDWICK, Helen STRUDWICK (eds.), *Old Kingdom. New Perspectives* (pp. 270-277). Oxford: Oxbow Books.

UPHILL, Eric P. 1988. *Egyptian Towns and Cities*. Shire Egyptology 8. Aylesbury: Shire Publications.

VANDIER, Jacques. 1952-1978. *Manuel d'archéologie égyptienne*, 6 vols. Paris: A. et J. Picard.

VERNER, Miroslav. 2002. *The Pyramids*. Cairo: American University in Cairo Press.

VIVIAN, Cassandra. 2008. *The Western Desert of Egypt*. Cairo: American University in Cairo Press.

Programari

No cal cap programa específic per cursar aquest mòdul.

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre de 2025. A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través daquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(TEm) Teoria (màster)	1	Espanyol	anual	tarda